

SOUHRNNÝ PŘEHLED

SHRNUTÍ ZÁKLADNÍCH TENDENCÍ SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE KRAJE

ZA 1. – 3. ČTVRTLETÍ 2004

OBYVATELSTVO

Ke konci 3. čtvrtletí 2004 žilo na území kraje 505 484 obyvatel, v tom 247 478 mužů a 258 006 žen. V porovnání se stejným obdobím loňského roku byl zaznamenán úbytek o 917 osob.

Za první tři čtvrtletí letošního roku se v kraji živě narodilo 3 696 dětí, což je oproti stejnému období loňského roku o 157 dětí více. Pokračoval růst podílu dětí narozených mimo manželství z 23,1 % za 1. – 3. čtvrtletí roku 2003 na 24,9 % ve stejném období letošního roku. Během sledovaného období zemřelo 3 801 osob, což je o 196 osob méně než v roce 2003. Hlavní příčinou smrti zůstaly nemoci oběhové soustavy s podílem 51,1 % ze všech zemřelých, podíl druhé hlavní příčiny smrti – novotvarů – představoval 26,1 %. Podíl vnějších příčin (úrazy a otravy), které jsou třetí nejrozšířenější příčinou smrti, se pohybuje kolem 7 %.

Přirozenou měnou ubylo v kraji 105 obyvatel, tj. o 353 méně než před rokem. Z územního hlediska došlo k největšímu úbytku obyvatel přirozenou měnou v okrese Chrudim. Přírůstek stěhováním představoval za první tři čtvrtletí roku 2004 za Pardubický kraj 103 osob. K nejvyššímu úbytku stěhováním došlo v okrese Chrudim, o 66 osob. V okrese Pardubice byl naopak zaznamenán přírůstek obyvatel stěhováním, o 169 osob.

Celkový populační úbytek obyvatel od počátku roku se týká okresu Chrudim (142 osob) a okresu Svitavy (61 osob). Naopak k mírnému přírůstku došlo v okrese Pardubice a Ústí nad Orlicí. Za sledované období se počet obyvatel celkem v Pardubickém kraji snížil pouze o 2 osoby.

Za 1. – 3. čtvrtletí 2004 bylo uzavřeno 1 954 sňatků, ve srovnání s rokem 2003 se jejich počet zvýšil o 90. Naopak počet rozvodů se v kraji snížil o 17. Zatímco v loňském roce připadalo na 100 uzavřených sňatků 57 rozvodů, v roce 2004 jich bylo 54.

Ke konci 3. čtvrtletí letošního roku se nepatrně snížil počet potratů, proti stejnému období minulého roku o 8. Vyšší počet potratů byl zaznamenán v okrese Pardubice (o 48) a Ústí nad Orlicí (o 21). V Pardubickém kraji dochází i nadále k pozitivnímu jevu ve snižování potratovosti. Od počátku letošního roku bylo ukončeno potratem 26 % těhotenství, před rokem 27 % těhotenství.

ZAMĚSTNANOST A MZDY

Počet zaměstnanců v ekonomických subjektech se sídlem na území kraje bez podnikatelských subjektů do 20 zaměstnanců činil za 1. – 3. čtvrtletí 2004 celkem 133,6 tis. fyzických osob, což bylo o 2,8 % méně než ve stejném období minulého roku. Úbytek počtu zaměstnanců se projevil ve všech okresech Pardubického kraje, nejvíce v okrese Pardubice (o 5,5 %) a v okrese Chrudim (o 2,5 %).

Průměrná hrubá měsíční mzda v kraji vzrostla ve výše uvedených ekonomických subjektech za první tři čtvrtletí letošního roku proti roku předchozímu o 7,5 % a činila na fyzickou osobu 15 059 Kč, v přepočtu na plně zaměstnané 15 539 Kč (nárůst o 7,5 %). Za sledované období rostly nejrychleji mzdy na Chrudimsku (o 10,1 %), v okrese Pardubice (o 7,9 %) a v okrese Ústí nad Orlicí (nárůst 7,7 %). Nejpomaleji rostly mzdy na Svitavsku (nárůst 5,2 %).

Pokud hodnotíme výši průměrné mzdy (přepočtené osoby) v rámci celé České republiky, Pardubický kraj se umístil na 10. místě ze všech 14 krajů. Z okresů se nejlépe umístil okres Pardubice (na 31. místě), Ústí nad Orlicí na 70. místě, Chrudim na 74. místě a okres Svitavy na 82. místě. Ve srovnání s průměrnou mzdou v České republice (17 945 Kč) pobírali zaměstnanci Pardubického kraje o 2 406 Kč méně. K průměru České republiky se přibližuje Středočeský kraj (méně o 222 Kč), nad průměrem se pohybuje pouze Hlavní město Praha (22 362 Kč).

Nejvyšší mzdy v Pardubickém kraji (přepočtené osoby) pobírali lidé zaměstnaní v oblasti finančního zprostředkování (26 428 Kč), v odvětví výroba ostatních nekovových minerálních výrobků (26 242 Kč)

SOUHRNNÝ PŘEHLED

a v odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu a tepelné energie (25 903 Kč). Naopak nejnižší průměrné mzdy byly vypláceny v odvětví výroba oděvů, zpracování a barvení kožešin (9 728 Kč).

VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL (VŠPS)

Počet osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním dosáhl v Pardubickém kraji ve 3. čtvrtletí 2004 celkem 230,7 tis. osob, z toho bylo 131,6 tis. mužů (57,1 %) a 99,0 tis. žen (42,9 %). V porovnání se stejným obdobím minulého roku byla celková zaměstnanost v kraji o 4,5 tis. osob nižší. Na celkovém počtu osob v hlavním zaměstnání v celé České republice se Pardubický kraj podílí 4,9 %, což je třetí nejnižší podíl mezi kraji. Nejvyšší podíl osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním na celkovém počtu těchto osob v České republice byl dosažen v Hlavním městě Praha, Středočeském, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji.

Souběžně se svým hlavním zaměstnáním pracovalo v druhém a dalším zaměstnání 7,5 tis. osob. Počet pracujících v dalším zaměstnání se tak meziročně zvýšil o 1,3 tis. osob. Z celkového počtu 13,3 tis. osob zaměstnaných na zkrácenou pracovní dobu jsou více jak dvě třetiny žen.

Míra ekonomické aktivity (podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných k počtu všech osob starších 15-ti let) dosáhla za obě pohlaví 58,4 % a proti stejnému období roku 2003 se snížila o 1,3 procentního bodu.

Počet nezaměstnaných, vypočtený na základě VŠPS, činil ve třetím čtvrtletí 2004 celkem 18,1 tis. osob (z toho 8,4 tis. tj. 46,4 % tvořili muži). Proti stejnému čtvrtletí minulého roku se počet nezaměstnaných snížil o 1,5 tis. osob. Obecná míra nezaměstnanosti se podle výsledků výběrového šetření meziročně snížila o 0,4 bodu na 7,3 %. Na celkovém počtu nezaměstnaných se Pardubický kraj podílí 4,3 % a v rámci České republiky se umístil na 4. místě spolu s Královéhradeckým krajem. Nejmenší podíl počtu nezaměstnaných je vykázán v Libereckém kraji (3,4 %), nejvyšší pak v kraji Moravskoslezském (20,5 %).

NEZAMĚSTNANOST (Z ÚDAJŮ MPSV)

Počet neumístěných uchazečů o zaměstnání evidovaných na úřadech práce činil k 30. 9. 2004 v kraji celkem 22 999 osob (z toho 12,6 tis. žen, tj. 54,6 %) a proti stejnému období roku 2003 se počet neumístěných uchazečů zvýšil pouze o 290 osob, tj. o 1,3 %. Počet uchazečů o zaměstnání se zvýšil nejvíce na Pardubicku (o 10,7 %), na Svitavsku zůstal zhruba na úrovni předchozího roku (nárůst 0,3 %). Na Ústeckoorlicku a Chrudimsku došlo ke snížení počtu neumístěných uchazečů o zaměstnání (o 4,9 %, resp. o 0,5 %).

Nezaměstnanost postihovala všechny věkové kategorie. Osoby ve věku do 20 let se podílely na celkovém počtu neumístěných uchazečů 8,7 %. Nejvyšší podíl, 16,7 %, představovaly osoby ve věku 20 – 24 let, 12,2 % pak kategorie uchazečů ve věku 25 – 29 let. Z vyšších věkových kategorií nejvíce nezaměstnaných připadá na věkovou skupinu 50 – 54 let, podíl činil 12,9 %.

Míra registrované nezaměstnanosti, zjištěná na základě evidence úřadů práce, dosáhla v kraji k 30. září 2004 hodnoty 8,13 %, tj. o 0,76 bodu méně než loni. K jejímu snížení došlo ve všech okresech Pardubického kraje, nejvíce v okrese Chrudim (o 1,42 bodu) a v okrese Ústí nad Orlicí (o 1,08 bodu).

Pardubický kraj se s registrovanou mírou nezaměstnanosti, která je o 0,95 bodu nižší než celorepublikový průměr, umístil na 7. místě v rámci České republiky. Nejvyšší míra nezaměstnanosti byla v Ústeckém kraji, kde činila 15,45 %. V rámci České republiky se okres Pardubice umístil na 17. místě, okres Ústí nad Orlicí na 27., Chrudim na 36. a Svitavy na 59. místě.

Z řad neumístěných uchazečů o práci se počet žen zvýšil o 1,5 % na 12 556, počet občanů se změněnou pracovní schopností o 6,3 % na 3 821 osob. Neumístěných absolventů škol, kteří vstupovali na trh práce a hledali své první zaměstnání prostřednictvím úřadů práce, bylo k 30. 9. 2004 celkem 3 016, což bylo o 277 méně než před rokem. Počet uchazečů o zaměstnání pobírajících příspěvek před nástupem do zaměstnání se proti stejnému období minulého roku snížil o 5,0 %, tj. o 492 uchazeče. Osoby pobírající příspěvek v nezaměstnanosti tvořily 40,5 % z celkového počtu neumístěných uchazečů.

SOUHRNNÝ PŘEHLED

Počet dlouhodobě nezaměstnaných, tzn. déle než 2 roky, tvoří 21,7 % všech nezaměstnaných, nejpočetnější skupinu z uchazečů o zaměstnání (32,1 %) tvoří osoby, které si najdou práci do 3 měsíců od zaevidování na úřadu práce. Nezaměstnaní v kategorii 12 – 24 měsíců představují 15,4 %, tj. 3 534 osob.

Počet volných pracovních míst dosáhl k 30. 9. 2004 hodnoty 2 380, na jedno volné pracovní místo tak připadalo 9,7 uchazeče (8,5 v roce 2003). Proti stavu před rokem se počet volných míst absolutně snížil o 293 (tj. o 11,0 %). Proti srovnatelnému období minulého roku vzrostl počet volných pracovních míst v okrese Chrudim (o 17,8 %) a v okrese Pardubice (o 16,3 %). Naopak v okrese Ústí nad Orlicí došlo ke snížení počtu pracovních míst o 42,8 % (358 pracovních míst), v okrese Svitavy o 18,6 %. Pro občany se změněnou pracovní schopností bylo v kraji o 20 volných míst méně než ve stejném období roku 2003. Počet volných pracovních míst pro občany se změněnou pracovní schopností nejvíce stoupl na Pardubicku a Svitavsku. Naopak v okrese Chrudim počet volných pracovních míst pro občany se změněnou pracovní schopností klesl proti stejnému období loňského roku více než o polovinu. V okrese Ústí nad Orlicí byla evidována pouze 2 volná pracovní místa pro občany se změněnou pracovní schopností, tj. o 86,7 % méně než loni.

V Pardubickém kraji tvoří 42,4 % uchazečů o zaměstnání lidé se středním odborným vzděláním (vyučení), 25,7 % se základním vzděláním a 16,0 % s úplným středním vzděláním s maturitou. Uchazeči o zaměstnání s vysokoškolským vzděláním představují 2,6 % z celkového počtu uchazečů.

ORGANIZAČNÍ STATISTIKA

Ke konci 3. čtvrtletí 2004 bylo ve statistickém Registru ekonomických subjektů Pardubického kraje, kde jsou evidovány všechny právnické a fyzické osoby, zapsáno téměř 102 tis. subjektů. Za rok se jejich počet zvýšil o 1 567, tj. o 1,6 %.

Z hlediska právní formy připadal největší počet subjektů na fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku, téměř 72 tis. subjektů (tj. 70,5 % z celkového počtu), dále bylo zaevidováno 5 809 samostatně hospodařících rolníků (5,7 %), 5 559 osob ve svobodném povolání, 6 503 společností s ručením omezeným, 518 akciových společností, 382 družstev, 32 státních podniků a 1 887 zahraničních osob. Meziročně došlo k největšímu pohybu u právní formy fyzická osoba nezapsaná v obchodním rejstříku, kde se celkový počet subjektů zvýšil o 913 osob. U ostatních se počet subjektů výrazně neměnil.

Z hlediska hlavního třídění podle odvětvové klasifikace ekonomických činností se nejvíce podnikatelských subjektů zabývalo stejně jako v minulém roce obchodem a opravami motorových vozidel a spotřebního zboží, zpracovatelským průmyslem, činnostmi v oblasti nemovitostí a pronájmu a podnikatelské činnosti a stavebnictvím.

Podle počtu zaměstnanců jedna čtvrtina subjektů zapsaných v Registru ekonomických subjektů tento údaj neuvádí a 61,4 % subjektů nezaměstnává žádného pracovníka. Do kategorie 1 – 5 zaměstnanců se zařadilo 9,3 % subjektů, počet 6 – 9 pracovníků uvedlo 1,3 % subjektů a 10 – 19 zaměstnanců 1,4 % subjektů.

STAVEBNÍ POVOLENÍ

Stavební úřady na území kraje vydaly k 30. 9. 2004 celkem 4 882 stavebních povolení v orientační hodnotě 8 100 mil. Kč v běžných cenách. Oproti minulému roku byl zaznamenán nárůst počtu vydaných stavebních povolení pouze o 1,0 %, tj. o 47 stavebních povolení, zároveň vzrostla i orientační hodnota staveb o 31,6 %.

Z 55,9 % se na celkovém počtu stavebních povolení podílela stavební povolení pro budovy celkem, z toho z 61,9 % na bytové stavby a ze 38,1 % na nebytové stavby. Stavby k ochraně životního prostředí se na celkovém počtu stavebních povolení podílejí 27,1 % a ostatní stavby 17,0 %.

Počet vydaných stavebních povolení se zvýšil ve třech okresech Pardubického kraje, nejvíce v okrese Ústí nad Orlicí (o 13,4 %). K úbytku došlo pouze v okrese Svitavy (o 14,6 %). Orientační hodnota staveb celkem se však zvýšila ve všech okresech kraje, nejvíce na Pardubicku (o 1 522 mil. Kč) a Ústeckoorlicku (o 249 mil. Kč). Průměrná hodnota na jedno stavební povolení se za sledované období

SOUHRNNÝ PŘEHLED

zvýšila v okrese Pardubice – 3 110,3 tis. Kč, (v roce minulém 1 834,5 tis. Kč), v okrese Svitavy – 1 274,5 tis. Kč (loni 988,2 tis. Kč).

V počtu vydaných stavebních povolení se Pardubický kraj umístil až na 12. místě v rámci České republiky před krajem Libereckým a Karlovarským. Nejvíce stavebních povolení bylo vydáno ve Středočeském a Jihomoravském kraji.

BYTOVÁ VÝSTAVBA

Počet zahájených bytů za 1. – 3. čtvrtletí letošního roku byl ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku o 99 nižší (tj. o 6,6 %). Na tomto poklesu se podílel především nižší počet zahájených bytů v okrese Chrudim (o polovinu). V ostatních okresech Pardubického kraje byl zaznamenán nárůst počtu zahájených bytů, nejvíce v okrese Svitavy (o 21 %). Z celkového počtu 1 412 zahájených bytů ve sledovaném období bylo 680 bytů v rodinných domech a 307 bytů v bytových domech.

V rámci Pardubického kraje byl počet dokončených bytů za první tři čtvrtletí letošního roku vyšší o 29,0 % proti stejnému období minulého roku. Nejvíce se na tom podílely okresy Pardubice (nárůst o 119 bytů, tj. o 82,1 %), okres Chrudim (63 bytů, 43,8 %) a Ústí nad Orlicí (37 bytů, 17,2 %). Na Svitavsku byl počet dokončených bytů nižší o 23 (tj. o 13,4 %).

Ke konci 3. čtvrtletí 2004 bylo vykázáno o 649 rozestavěných bytů více (o 10,7 %) než ke konci sledovaného období minulého roku. Rozestavěnost stoupla ve všech okresech Pardubického kraje, nejvíce na Pardubicku a Svitavsku.

Podíváme-li se na bytovou výstavbu z pohledu počtu bytů připadajících na 1 000 obyvatel středního stavu, pak se Pardubický kraj v rámci České republiky umístil v počtu zahájených a dokončených bytů shodně až na 8. místě, v počtu rozestavěných bytů na místě 10.

ZEMĚDĚLSTVÍ

Od počátku roku 2004 dosáhla výroba masa v jatečné hmotnosti v kraji celkem 27 489 tun, což je o 5,5 % méně než ve stejném období minulého roku. V rámci České republiky bylo ve sledovaném období vyrobeno 359 768 tun jatečného masa celkem (o 27 543 tun méně než loni) a Pardubický kraj se umístil na 6. místě ze všech 14 krajů.

Za 1. – 3. čtvrtletí 2004 se v Pardubickém kraji prodalo 169 934 tun obilovin celkem. Významný podíl na celkovém objemu prodeje měla pšenice (60,8 %) a ječmen (27,5 %). Ve srovnání s rokem minulým byl objem prodeje obilovin nižší o 1,0 %.

Další důležitou plodinou byla kukuřice na zrna, které se v kraji prodalo celkem 6 411 tun, což je nárůst proti stejnému období minulého roku o 33,5 %, brambory konzumní 10 940 tun (pokles o 19,0 %) a luštěniny celkem 3 679 tun (nárůst o 39,1 %).

PRŮMYSL

V 1. – 3. čtvrtletí 2004 působilo v kraji 137 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci. Průměrný evidenční počet zaměstnanců v těchto podnicích ve sledovaném období proti stejnému období roku 2003 klesl o 247 osob (tj. o 0,5 %), přičemž nejvíce se snížil ve výrobě usní a výrobků z usní (téměř o polovinu). Naopak nejvíce se zvýšil počet zaměstnanců ve výrobě pryžových a plastových výrobků o 96 osob (8,3 %) a výrobě elektrických a optických přístrojů o 952 osob (8,0 %).

Průměrná měsíční nominální mzda se ve sledovaných průmyslových podnicích meziročně zvýšila o 7,7 %. Nejnížší mzdy v kraji vykazuje odvětví zpracování dřeva a výroba dřevařských výrobků (9 969 Kč), nejvyšší pak výroba ostatních nekovových minerálních výrobků.

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb celkem se od počátku roku 2004 proti roku 2003 zvýšily v běžných cenách o 11,9 %. Největší nárůst tržeb byl zaznamenán v odvětví výroby základních kovů, hutních a kovodělných výrobků (o 24,9 %), ke snížení tržeb celkem v průmyslových podnicích došlo ve

SOUHRNNÝ PŘEHLED

výrobě textilií, textilních a oděvních výrobků (o 6,0 %). Tržby z průmyslové činnosti vzrostly o 11,9 %. Nejvyšší nárůst byl vykázán rovněž v odvětví výroby základních kovů, hutních a kovodělných výrobků, ke snížení tržeb z průmyslové činnosti pak došlo ve výrobě textilií, textilních a oděvních výrobků.

V porovnání mezi 14 kraji v rámci České republiky se Pardubický kraj umístil na 12. místě ve výši průměrné nominální mzdy v průmyslu (15 758 Kč) před Karlovarským a Olomouckým krajem. Průměrná mzda v našem kraji je o 1 873 Kč pod průměrem České republiky.

STAVEBNICTVÍ

Za 1. – 3. čtvrtletí 2004 vzrostl ve 133 stavebních firmách s 20 a více zaměstnanci se sídlem v kraji proti stejnému období minulého roku objem stavebních prací podle dodavatelských smluv (S) v běžných cenách o 12,0 %. V tuzemsku bylo provedeno 99,5 % stavebních prací podle dodavatelských smluv z celkového objemu „S“. Z toho nejvíce na nové výstavbě, rekonstrukcích a modernizacích (80,0 %), na opravu a údržbu připadlo 19,3 %. Objem stavebních prací podle dodavatelských smluv v zahraničí je i nadále pouze nepatrný.

Největší objem stavebních prací podle dodavatelských smluv ve sledovaném období byl zaznamenán v okrese Pardubice, 3 257,3 mil. Kč v běžných cenách (s meziročním nárůstem 11,6 %), což představuje téměř 49,2 % z objemu stavebních prací v kraji. K nárůstu objemu stavebních prací podle dodavatelských smluv došlo ve všech okresech kraje, kromě okresu Svitavy (pokles o 5,7 %).

Průměrný evidenční počet zaměstnanců v Pardubickém kraji je o 0,4 % vyšší než ve stejném období minulého roku. K poklesu došlo pouze v okrese Chrudim. Průměrná měsíční mzda v kraji činila 14 740 Kč a zvýšila se ve všech okresech Pardubického kraje. Nejvyšší byla v okrese Pardubice (16 289 Kč), nejnižší v okrese Svitavy (12 893 Kč).

Objem základní stavební výroby (ZSV) se za 1. – 3. čtvrtletí 2004 zvýšil o 13,9 % a dosáhl hodnoty 5 630 mil. Kč. U tohoto ukazatele došlo v porovnání s minulým rokem ke zvýšení ve všech okresech kraje, kromě okresu Svitavy.

Nárůst produktivity práce ze ZSV v kraji koresponduje s nárůstem základní stavební výroby, tzn., že ke zvýšení došlo ve všech okresech kromě okresu Svitavy, celkem o 13,5 %.

